

SA MOĆNIMA — LUKAV I OPREZAN...

Skenderbegova epopeja ispoljila je i neke karakteristične crte odnosa albanskih prvaka prema moćnima i prema slabijima od sebe koje će veoma dugo obilježavati stasavanje Albanaca u samostalnu naciju. Prvi vođa saveza albanskih plemena — Skenderbeg u trenutcima tek začete ideje o ujedinjavanju ispoljavao je vješt stil ophođenja prema drugima: s velikima i moćnima, koje je smatrao „saveznicima po nuždi“, bio je lukav, snishodljiv i oprezan, vješto igrajući po žici između njihovih interesa i jačanja sopstvene moći.

Kako je to Đurađ Kastriot — nevičan u državničkim poslovima — uspijevao da očuva određenu autonomiju svojih plemena prema tadašnjim velikim evropskim silama koje su branile svoj interes na Balkanu i težile širenju sopstvenog uticaja? Posebno, kako je uspijevao da održi dobre odnose sa njima u vrijeme turskog prodora u taj dio Evrope? Odgovor leži u činjenici da su i on i evropske hrišćanske zemlje u tome imale svoje računice. Njih posebno otkrivaju odnosi između Skenderbega i tri države koje su mogle da se suprotstave sili Otomanske imperije i njenom prodoru: Mletačke republike, Napuljskog kraljevstva i Ugarske.

U početku je bilo neprijateljskih odnosa, posebno sa Mlečanima. Želeći da učvrsti primat nad albanskim velmožama — i pokaže hrabrost i riješenost da vrati oduzete albanske gradove — Đurađ Kastriot je napao Danj i Drivast, koje su albanske i zetske velmože predale Mlečanima. Bio je to kratkotrajn rat sa polovičnim uspjehom za albanskog vođu. Gradove nije osvojio, a kao mletački građanin još od 1438. godine od Senata je ucijenjen na 100 dukata doživotne provizije onome ko ga ubije. Ali, rat sa Mlečanima učvrstio je njegovu vlast među albanskom vlastelom koju su Mlečani huškali protiv njega, a istovremeno su ga i sami neprijatelji poštovali zbog ispoljene ratničke hrabrosti i umješnosti. To se pokazalo i prilikom potpisivanja mira 4. oktobra 1448. godine, po kome je Skenderbegu bilo priznato pravo na osvojene teritorije i proviziju od 1.400 dukata na prihode koje su Mlečani ubirali od albanskih plemena.

Nakon uspješne odbrane Kroje od Turaka, 1450. godine, Đurađ Kastriot decembra iste godine dolazi u Dubrovnik, kao punopravni dubrovački građanin i sa oreolom pobjednika nad Osmanlijama.

On, kao mletački podanik, traži pomoć od Venecije u novcu i oružju za svoju vojsku. Mlečanima nudi čak i upravljanje Krojom, što oni zbog sopstvenih računica tada odbijaju. Ubrzo Skenderbeg sklapa sporazum i sa drugom silom. Sa napuljskim kraljem Alfonsom V potpisuje ugovor o pružanju pomoći u oružju, a zauzvrat prihvata vazalni odnos Albanaca i prema ovom moćniku s juga Italije.

Poslije pobjeda nad Turcima 1457. i 1458. godine Đurađ Kastriot nudi Osmanlijama mir, koji ovi prihvataju. Ovjenačan pobjedama u bitkama sa najvećom tadašnjom silom u Evropi kao „veran saveznik“ on koristi ovaj mir da priskoči u pomoć napuljskom kralju Fenatu, nasljedniku Alfonsa V, u njegovoj borbi za očuvanje prijestola. Sa 500 konjanika i 1.500 drugih boraca Skenderbeg preko Dubrovnika prelazi Jadran, iskrcava se u Apuliji i krši otpor kraljevih protivnika. Za nagradu od zahvalnog kralja dobija posjede u južnoj Italiji. I sa Ugarskom Skenderbeg stvara planove o saradnji u borbi s Turcima. Želi da se priključi ugarskom grofu Hunjadiju u pohodu na Turke, ali ga poraz ugarske vojske na Kosovu, 18. oktobra 1448. godine, sprečava da tu ideju sprovede u djelo. Još ranije, međutim, kada su u oktobru 1444. mađarski i poljski feudanci odlučili da pogaze mir s Turcima (sklopljen jula iste godine u Segedinu) i da krenu na Osmanlije, Skenderbeg im nudi pomoć u konjanicima i traži od srpskog despota Đurđa Brankovića dozvolu za prelazak svojih konjanika kroz njegovu teritoriju.

Ali, plašeći se turske osvete i nespripreman za novi rat, despot Đurađ odbija da izda takvu dozvolu. Tako je otpalo učešće albanskih snaga u ovom kratkotrajnom ratu između dvije hrišćanske zemlje i Turaka, koji se završio teškim porazom mađarskih i poljskih snaga kod Varné, novembra iste godine.

Postojao je i Skenderbegov savez s Rimom. Papa Pije II bio je oduševljen ratnim pobjedama Albanaca nad Turcima i želio je da ih privuče u „sveti savez protiv nevjernika“. On je — objavivši rat Turcima poslije pada Bosne — obećao Skenderbegu čak i Makedoniju, poslije protjerivanja Osmanlija sa Balkana. I mada taj savez nije ostvaren zbog papine smrti, karakterističan je kao još jedna potvrda vješte Kastriotove diplomatske akcije među velikim silama za jačanje ugleda i položaja Albanaca u to vrijeme.

Istoričar Jovan Radonić, u knjizi: ĐURAĐ KASTRIOT-ŠKENDERBEG I ARBANLIJA U XV VIJEKU, kaže: „Sjajna je epoha Skenderbega u XV vijeku, ne toliko kao vladaoa koliko kao borca protiv Turaka. Slavoljubiv, vješt i okretan, uspio je on da